

«ПРИКРЯНСЬКИЙ» ТА «НЕВИЦЬКИЙ» ПЕРІОДИ У ТВОРЧОСТІ ІВАНА ЮГАСЕВИЧА СКЛЯРСЬКОГО

УДК 75.057 “17/18”

Одарка СОПКО,

*ст. викладач кафедри дизайну ЗХІ,
м. Ужгород, Україна*

Анотація. У статті розглядається рукописна спадщина художника-переписувача Івана Югасевича Склярського. Аналізуються два творчі періоди художника, «прикрянський» та «невицький». Йдеться про характерні спільні та відмінні риси в художньому оформленні книг, які тісно пов'язані з впливами різних періодів його творчості та середовища, в якому перебував автор.

Ключові слова: Прикра, Невицьке, рукопис, мініатюра, орнаментальні оздоби, шрифтова графіка, структура книги, гравюра, образ.

Відсутність друкарства на Закарпатті у XVIII – на початку XIX століть слугувало своєрідним «стимулом» у розвитку специфічного виду образотворчого мистецтва – рукописної книги. З одного боку, книжне мистецтво продовжувало формуватися, як і в попередні періоди, у контексті церковного мистецтва, з іншого боку, рукописання такого рівня не могло забезпечити кількісної потреби у книгах. Ця ситуація сприяла збільшенню кіл майстрів із самобутнім народним почерком малювання у книжковій графіці. Такому поширенню сприяв і тісний зв'язок із літературою й усною народною творчістю, записування якої потребувало нової моделі оформлення книги, із більш спрощеною схемою оздоблень.

У контексті історичних реалій особливості розвитку рукописної книги Закарпаття знайшли продовження у творчості Івана Югасевича (1741-1814) – одного із найяскравіших художників-переписувачів середини XVIII – початку XIX ст. Його мистецька спадщина доводить професійний рівень оформлення рукописів, який відзначився майстерним виконання мініатюр, орнаментальних заставок, шрифтової графіки та складною структурою книги. Його ім'я продовжує перелік відомих переписувачів-художників, рукописні твори яких є етапами розвитку рукописного мистецтва XVII–XIX ст. в Ук-

раїні: Стефана Селецького (Львівщина), Василя Скалацького (Перемишль), Матвія Заплатинського (Перемишль), Пантелеймона Калиновича (поблизу Галича) [6, 114], Івана Югасевича (Закарпаття) [26, 98-103].

Зібрані нами матеріали підтверджують авторство Івана Югасевича Склярського двадцять трьох рукописних книг. Завдяки виокремленню та систематизації записів у рукописах художника, ми мали змогу виявити не відомі до цього часу факти його біографії. У його творчій діяльності, за допомогою порівняльної характеристики поданих зразків, виявилися однакові та відмінні риси в оформленні книг. Можемо говорити про те, що вони тісно пов'язані з впливами різних періодів його творчості та середовища, в якому перебував автор.

Як бачимо, Іван Югасевич не тільки добре знався, але й наслідував тогочасні друковані видання та художні тенденції. Це засвідчують його записи на титульних аркушах, де фіксується число, місяць, дата, авторство, місце виконання рукопису, ім'я замовника. На багатьох мініатюрних зображеннях бачимо напис із назвою сюжету, датою виконання і авторство. На кінцевому аркуші міститься інформація про завершення рукопису. Завдяки таким записам нам вдалося виділити два періоди його творчості – ранній, «прикранський», 1761-1795 рр., який включає період навчання Івана Югасевича у Львівській братській школі [29, 21] (1756-1760) [19, 86,88] та роки проживання у рідному селі Прикра до 1795 рр. (Словаччина), та пізній, «невицький», 1795-1814 рр., період проживання, творчої та громадської діяльності у селі Невицьке (Україна) [20, 27-28].

За мистецьким аналізом ці періоди виявляють помітні стильові відмінності рукописів, які характеризуються за двома моделями оформлення. Перша модель оформлення проявилася у ранньому «прикранському» періоді, коли автор більше наслідував друковану гравюру та іконопис. У цьому ми пересвідчилися, аналізуючи деякі сюжетні мініатюри та оздоби рукописів цього періоду. До них відносимо шість рукописних книг: Літургікон 1759 [32, 113; 31, 334; 15, 21], Пісенник 1761-1763 [13, 83; 1, 321, 322; 4, 167; 2, 204, 205], Ірмологіони 1778-1779 [16, 185; 15, 95; 32, 113], 1784-1785 [32, 113; 26, 98-103], Акафіст 1788-1789 [28, 4], Рукописний збірник без початку і кінця №1720/64.

У творчому спадку Івана Югасевича означеного періоду зауважуємо тенденції до запозичень із західноєвропейського

малярства, з його перспективою та реалізмом у трактуванні образів, костюмів і тла. Разом з тим, в окремих деталях помітний зв'язок з місцевими ознаками іконопису. У мініатюрах Івана Югасевича помітно виражені етнографічні особливості у сприйнятті прекрасного, що були характерними для історичного Закарпаття XVIII–XIX ст., яке охоплювало південно-східні території Словаччини, Саболч-Сатмарський комітат Угорщини та Сату-Марський повіт Румунії. Такі особливості бачимо на прикладі співзвучності мініатюр образів Архангела Михаїла та Богородиці в Ірмологіоні 1784-1785 рр., з образами та надпрестольними іконами із церкви села Прикра (Словаччина), а також мотивів декору крапкових елементів лемківських ікон. З іншого боку, Іван Югасевич більше орієнтувався на зразки українських гравюр відомих ренесансних і барокових майстрів, які працювали для Київської Лаври в кінці XVII – середині XVIII століть. Це – Леонтій і Олександр Тарасовичі, Інокентій Мирський, Григорій Левицький.

Як і інші переписувачі-художники, він не обмежувався копіюванням чужих оригіналів. Про це свідчать вдало інтерпретовані ним запозичення в мініатюрі для оформлення Ірмологіонів. Такі приклади переробки, гармонійно поєднані ним з різними за походженням запозиченими елементами, бачимо в оформленні Ірмологіона 1784-1785 рр. Іван Югасевич виконував мініатюри з фігуративними або сюжетними зображеннями на окремих сторінках (фронтиспісні мініатюри), безпосередньо в тексті (ілюстрації), на місці заставок. У його Ірмологіоні за 1784-1785 роки є чотири сторінкові «образи-мініатюри» та сім півсторінкових ілюстрацій. Поряд з кольоровими, є і фронтиспісна мініатюра, яка є прикладом наслідування традицій графічного зображення образу Іоанна Дамаскіна, знаменитого співця грецької церкви (VIII) ст.). У цій мініатюрі є співзвучність до зображення Іоанна Дамаскіна в Ірмологіоні Стефана Селецького 1682 р. [6, 113].

На арк. № 76 бачимо зображення Святого Миколая, де художник використав запозичення з гравюри Святителя Василя Великого І. Филиповича (Святитель Василій Великий. – Літургікон. – Львів, 1759 року) [23, 79]. Ця мініатюра є типовим на той час прикладом наслідування друкованої книжкової гравюри. Автором внесені деякі композиційні зміни та доповнення. На аркуші № 256 знаходимо образ Архангела Михаїла. Всі три названі мініатюри уподібнилися книжковій

друкованій гравюрі XVIII–XIX ст. Подібні дві мініатюри із образом Іоана Дамаскіна та Архангелом Михаїлом є і в Ірмології Івана Югасевича за 1778 рік. Про них нам відомо з опису Івана Панькевича [18, 95].

Ілюстративне імітування чорно-білої гравюри Іван Югасевич використав і в оформленні рукописного Пісенника за 1761–1763 роки. Намагаючись відтворити оформлення, співзвучне часові, шукаючи відповідні зображально-виразні засоби, Югасевич по-своєму інтерпретує відомі сюжетні композиції. Такою є мініатюра із зображенням півфігур ченців св. Антонія та Федосія Печерських на аркуші № 1v., яка більше наближена до ілюстрації, друга мініатюра із зображенням Ісуса Христа, що сидить на престолі, аркуш № 56 v. [31, 333–335] Обидві мініатюри виконані технікою тонкого пера, користуючись такими графічними засобами як лінія, штрих та крапка, з допомогою найпростіших інструментів та матеріалів.

Цікавою є мініатюра на аркуші № 79 Ірмологіона за 1784–1785 роки, відзначаємо, що художник зробив запозичення деревориту Никодима Зубрицького із Службника з 1702 року (Господь Вседержитель) [7, СХL III. 481 (463)]. Композиційне вирішення цієї мініатюри наближене до оригіналу, очевидно, художник визнавав її кращим взірцем того часу.

Треба зазначити, що Югасевич, будучи церковним служителем, чітко дотримувався церковних догм щодо образів святих. Щоб зберегти їх традиційними і не змінювати прийняті канони, він запозичував ці образи з ікон та книжкових гравюр. Тому в мініатюрах вищеназваного Ірмологіону, зокрема, образ Богородиці в одному випадку уподібнюється з іконою, в іншому – з гравюрою. Графічний чорно-білий силует Богородиці суттєво контрастує із кольоровим тлом на арк. № 189 та № 147. Таке графічне вирішення внесло певні зміни й доповнення, а також сприяли формуванню характерного для Івана Югасевича технічного виконання із застосуванням декількох графічних та малярських прийомів, що є його особливістю у виконанні мініатюр. Такі подібні півсторінкові мініатюри із зображенням Богородиці на арк. № 147 та арк. № 189. Остання за характером виконання більше нагадує ікону. Надто активне синє тло, на якому переплетена, як мереживо, біло-червона виноградна лоза, з гронами та листям є добрим акцентом на аркуші названого рукопису. Майже біла постать Богородиці на такому активному фоні контрастує із велики-

ми червоними літерами назви розділу, що розташовані під півмініатюрою, та червоним декорованим ініціалом.

Уподібнюються гравюрам і сюжетні заставки з рослинними та шрифтовими композиціями на арк. № 76, № 256. Спостерегаємо зображальні елементи деяких заставок співзвучних з іконописом. Цікаві біблійні сюжетні мотиви у півсторінкових мініатюрах Рукописного збірника (№ 2017/64) Івана Югасевича без початку і кінця. Півсторінкові мініатюри цього рукопису виконані, як і в попередньо описаному Ірмологіоні за 1784-1785 роки, у двох варіантах, характерних для Івана Югасевича. Виокремлюємо мініатюри, що співзвучні із гравюрою та кольорові півсторінкові оздоби, які більше наближені до мініатюри, ніж до орнаментальних заставок. Подібні приклади бачимо на арк. № 55, 48, 74. Півсторінкові мініатюри виконані на зразок гравюрних рослинних оздоб технікою тонкого пера темними чорнилами. Вони нагадують імітацію гравюри чорним по білому, є додаткові штрихи, хвилясті лінії та крапкування. Одна з таких півсторінкових мініатюр розташована посередині аркуша. На ній зображена голівка ангела із симетрично розташованими крильцями. У верхньому правому й лівому кутах є такі ж образи. Подібні образи ангелів із крильцями зображені на титульному аркушеві згаданого Ірмологіону за 1784-1785 роки. Інші три сюжетні композиції розташовані у верхній частині аркушів. На одній із них арк. № 12 є зображення такого ж ангела, закомпонованого усередині графічної оздоби.

Аналізуючи вищезгаданий матеріал, можемо говорити про те, що Іван Югасевич вибрав модель оформлення мініатюри, яка керувалася традиціями, притаманними українській рукописній книзі XVII-XVIII століття. Характерною рисою в оформленні мініатюр є використання деяких запозичень сюжетних ілюстрацій з гравюрної техніки, які на той час були найбільш поширеною окрасою друкованих літургійних книг. На прикладах деяких вище проаналізованих мініатюр Івана Югасевича, можемо говорити і про присутність впливів західноєвропейського мalarства. Творчим внеском Югасевича в розвиток мініатюрних сюжетних композицій є вдало адаптовані у книжкову графіку елементи гравюри та іконопису.

Як бачимо, характерний вплив барокової гравюри проявився в деяких елементах вищеописаних заставок. Серед рослинних оздоб Івана Югасевича є і запозичені барокові мотиви, які

художник не змінював, а навпаки зберігав їх. Очевидно, перебуваючи під значним впливом гравірувальних оздоблень, виявляв своє захоплення ними у такий спосіб. Безперечно, характер такого оформлення сформувався під впливом друкованої книжкової гравюри. Такі оздоблення переважно виконані одним чорним кольором, зрідка тло заставки залите жовтою фарбою. У деяких оздобах окремі елементи виконані червоною циноброю.

Приходимо до висновку, що запозичуючи мотиви для своїх рослинних заставок із друкованих гравірувальних оздоб, Іван Югасевич менше вносив до них авторських доповнень, ніж у геометричні. У такий спосіб оформлені заставки Ірмологіона за 1784-1785 роки, (аркуш № 76, 256), Молитвослова 1804 за рік та Рукописний збірник без початку і кінця (№ 2017/64). Ці три книги характеризуються оформленням, дуже наближеним до друкованих книжкових гравюр.

Другий період творчості Івана Югасевича – «невицький» 1795-1814 рр., проживання художника у селі Невицьке на Закарпатті. Його творчі пошуки проявляються у зверненні до візерунків з народною орнаментикою більше геометричних, ніж рослинних мотивів. Відзначаємо, що це найбільш плідний період художника-каліграфа. За даними записів автора відомо про сімнадцять рукописів, переписаних та оформлених при церкві Покрови Пресвятої Богородиці, зокрема: Календарі 1806 [12, 80], 1807 [14, 46], 1809 [14, 46, 47, 48] рр., Пісенники 1788-1798 [28, 4], 1807 [18, 46], 1811 [4, 167], 1812 [4, 167] рр., Ірмологіони 1795 [20, 87,88], 1800 [2, 209, 213], 1803, [22] 1806 [26, 98-103], 1809 [5, 5-9], 1811-1812 [32, 113] рр., Типікон 1800 [18, 95], Октоїх 1802, [28], Псалтир 1804 [22, 184], Молитвослов або Требник 1805 р. [28].

Подібна тенденція у зверненні переписувачів-художників до прийомів оформлення рукописів з візерунками народної орнаментики не тільки рослинних, а й геометричних мотивів особливо посилилась наприкінці XVIII – початку XIX століть. Звернення Івана Югасевича до попередніх традиційних мотивів на тлі вищезгаданих тогочасних традицій вирізняло його творчість серед інших переписувачів. Його професійну працю засвідчують переписані та оформлені ним книги, які мають виразні риси нової стилістики в оздобленні орнаментальних заставок. Йдеться про рукописні книги 1804, 1806, 1809 роки. Заставки у цих манускриптах виконані на значно кращому рівні, ніж оформлення у попередніх книгах. Це свід-

чить про великий практичний досвід та зрілість художника. Адже в останніх рукописах він не керувався запозиченнями, а створював та стилізував оздоблювальні заставки на свій власний смак, вишукував елементи для структурних ритмічних композицій. Його оригінальні геометричні оздоби мають делікатний вигляд з властивими тільки його виконанню мереживними переплетіннями «гаптованих» рослинних та геометричних елементів, які співзвучні з текстовою частиною аркуша. На нашу думку, орнаментальні заставки Івана Югасевича мають значно виразнішу авторську манеру, ніж мініатюри. Його геометричні оздоби мають особливу манеру, яка характеризується впливами різних видів декоративно-прикладного мистецтва.

Важливе місце у створенні сакрального образу літургійної книги Івана Югасевича займала сфера обрядових предметів. Як бачимо, таке особливе «сакральне» середовище мало визначальний вплив на його духовність. Цей стан його духовного життя знайшов відображення у виборі загального книжкового образу. Про це нам нагадують і характерні риси співзвучності оформлення із типологією культових та обрядових предметів XVII-XIX ст.

Зокрема, зустрічаємо мотиви із дерев'яного церковного різьблення, а саме: голівки ангелів із крильцями, дубові та кленові листочки, квіткові розети, хрестики. Також спостерігаємо співзвучність орнаментики у геометричних заставках «невицького» періоду, особливо літургійних книг, із декорованими полицями для виставлення ікон – «божниками» та поширеними одинарними мисниками із ажурним передком, свічниками та напрестольними хрестами [27, 231; 232].

Тут доречно згадати думку історика Ярослава Ісаєвича: «Як бачимо, ряд фактів засвідчує зв'язок і взаємовплив елітарної і народної культур» [8]. Такий зв'язок церковного мистецтва, з одного боку літургійної книги Ірмологіонів, з іншого – фольклорними записами у пісенниках та календарях, засвідчує рукописна спадщина Івана Югасевича. Бачимо приклади поєднання літургійних співів і світських пісень у Ірмологіонах 1800 та 1811 рр. [2, 204; 205 ; 6, 109].

Названі книги – Октоїх за 1802 рік, Ірмологіон за 1806 рік та Ірмологіон 1809 року – автор виконував під час проживання в селі Невицьке. В оздобленні цих рукописів є запозичення орнаментальних мотивів із предметів матеріальної культури Закарпаття, які вдало адаптовані художником у орнаментальну

графіку оздоблення. Його орнаментика «невицького» періоду належить до того оригінального виду, який Яким Запаско характеризує як такий, що не цитує народних зразків, а створений лише «за мотивами» народної творчості [6, 109].

Як бачимо, не тільки вплив фольклору, але й вплив на фольклор розгортав взаємодію народних і професійних варіантів оформлення рукописів. [8, 110] Такий зв'язок взаємовпливів бачимо на прикладах оздоблення рукописів Івана Югасевича, особливо це проявилось у стилістиці «невицького» періоду, коли художник надзвичайно вдало стилізував орнаменти дерев'яного різьблення, вишивки, розпису на вжитково-побутових предметах у пісенниках, календарях та літургійних книгах із світськими піснями й віршами.

Отже, розвиток художніх особливостей, а відтак і стилістика оформлення створює підставу говорити про дві моделі оформлення рукописів. Перший варіант оформлення, що належить до «прикранського» періоду, зокрема – мініатюрами й рослинними оздобами, коли автор більше наслідував мотиви барокової друкованої орнаментики. Це прослідковується і в оздобленні ініціалів, художніх ознаках оформлення титульних аркушів Пісенників 1761-1763, 1798 рр., Ірмологіонів 1778-1779, 1784-1785 рр.

Друга модель оформлення створена за мотивами народної орнаментики, прослідковується у рукописах «невицького» періоду, а саме: Календарях 1806, 1807, 1809, Ірмологіонах 1795, 1800, 1803, 1806, 1809, 1811-1812, Типіконі 1800, Октоїху 1802, Молтвослові 1805, Пісенниках 1811, 1812 рр. . Найбільш яскрава авторська інтерпретація у вирішенні ініціалів у книгах Октоїх 1802, Ірмологіонів 1806, 1809 рр.

Спільні риси в оформлення рукописів Івана Югасевича прослідковуються на прикладі каліграфії. Його письмо характеризується надзвичайно рівним прямим півуставним шрифтом; у використанні кутастої, а не заокругленої в'язі, для гармонії із варіантом квадратної київської нотації; у частому чергуванні чорних і кіноварних рядків для збалансованості текстової частини; у шрифтовому прийомі збільшеного міжрядкового пробілу для зручнішого читання; у виконанні авторських шрифтових композицій. Це простежується на прикладі його оригінальних зразків, у яких змінювалася модель оздоблення книги та манера виконання зображень, характері орнаментики, художнього оформлення титульних обрам-

лень, шрифтових та нотних колофонів. У залежності від стильових особливостей відзначаємо зв'язок іконопису та друкованої гравюри у «прикранському» періоді його творчості. Прояви впливу видів декоративно-прикладного мистецтва більше прослідковуються у творчому «невицькому» періоді в рукописних творах.

Народився Іван Югасевич Склярський у селі Прикра, якому віддав 53 роки своєї мистецької та меценатської діяльності. Про це засвідчує факт шести рукописних книг та зведення церкви у селі Прикра 1776 р. Виявляємо факт підписів автора на рукописах та брусі за вівтарем у церкві села Прикра *Іоан Югасевич Склярський*. А у селі Невицьке Іван Югасевич прожив майже 20 років, протягом яких переписав та оформив 17 рукописів, із зазначеним прізвищем *Іоан Югасевич*. Його ім'я є у переліку меценатів, які фінансували будівництво церкви Покрови Пресвятої Богородиці [21, 149], де служив дяком та обирався сільським головою. За матеріалами вкладної пароха Андрія Буковського підтверджується місце його смерті та поховання 15 грудня 1814 року в селі Невицьке. Його могила знаходиться на церковному подвір'ї, навпроти крилосу, де він ніс дяківську службу [19, 87, 88]. Також немає сумнівів у тому, що Югасевич переписав близько 40 книг [19, 87, 88].

Як бачимо, рукописна творчість Івана Югасевича формувалася у контексті взаємовпливу професійних і народних варіантів, елітарної і народної культур, церковного та народного мистецтва. Це простежується на прикладі його оригінальних зразків, які змінювали модель книги у її оздобленні, манері виконання зображення, характері орнаментики, художнього оформлення титульних обрамлень, шрифтових та нотних колофонів. Його творчість увібрала традиції, які репрезентують культурно-мистецькі й історичні процеси попередніх періодів, що є характерним для «прикранського» періоду і тогочасних періодів книгописання, коли подібність до художньої структури друкованої книги була співвимірною та співзвучною часові, з новітнім оформленням рукописів, яке доповнювало розвиток нового змісту, що є характерним для «невицького» періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возняк М. Франко як дослідник і історик української літератури. Слово про великого каменяра / М. Возняк. – К.: Держполітвидав, 1956. – Т. 2
2. Гошовський В. Страницы истории музыкальной культуры Закарпаття XIX-первой половины XX века / В. Гошовський // Украинское музыковедение. – 1964. Научно-методический межведомственный ежегодник. – К.: Мистецтво, 1966. – 335 с.
3. Долгош-Сопко О. Загальна характеристика манускриптів Закарпаття XIV-XIX століть // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Ужгород: Гражда, 2008. – Спецвипуск VI.
4. Zenuch P. Znovuobjaveni Sarisskiy spewnik zo zaciatku 18 storočia vo svelte etnicko-konfesionalnych pomerov v karpatskom priesnove // SLAVICA SLOVACA. – Rocnik 41. – Bratislava: Vidavatelstvo Matice Slovenskej. – 2006. – 186 с.
5. Задорожний І. Невідомий Ірмолой Івана Югасевича / І. Задорожний // Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії. – Львів: Вид-во Львів. Богосл. акад., 2002. – С. 273-279.
6. Запаско Я. Українська рукописна книга / Я. Запаско. – Львів: Світ, 1995. – 480 с.
7. Parioni Swienzizkyi. Origines artis typographicae ukrainorum in officina monasterii ordinis s. Bas. m. Zovkva, 1924 ivpressae. (CXL III. 481 (463))
8. Ісаєвич Я. Світ рукописної книжності / Я. Ісаєвич // Ізборник. – Режим доступу: <http://litopys.org/ua>
9. Ірмологіон 1809 року Івана Югасевича-Склярського. Факсиміле і транскрипція / Упоряд. І. Задорожний. – Ужгород.: Карпати, 2010
10. Микитась, В. Галузка могутнього дерева: літературний нарис / В. Микитась. – Ужгород: Карпати, 1971. – 208 с.
11. Микитась В. Давня література Закарпаття: нариси літератури Закарпаття доби феодалізму / В. Микитась. – Львів, 1968. – 254 с.
12. Микитась В. Літературний процес на Закарпатті доби феодалізму / В. Микитась. – Ужгород, 1966. – 80 с.
13. Мишанич О. Література Закарпаття XVII-XVIII століть: історико-літературний нарис / О. Мишанич. – К.: Наук. думка, 1964. – 116 с.
14. Панькевич І. Збірка закарпатсько-українських народних приповідок Івана Югасевича з р. 1809: Покрайні записи на закарпатсько-українських церковних книгах / І. Панькевич. – Прага, 1946. – 70 с.

15. Панькевич І. Матеріали до історії мови південно-карпатських українців / І. Панькевич // Науковий збірник музею української культури. – Пряшів: Братисл. словац. пед. вид-во, 1970. – № 4. – С. 12-13, 20-21, 94-95. – 219 с.
16. Папп С. Розвій церковного богослужбового співу (простоспіву) в Мукачівській єпархії. Вступ. IRMOLOGION / С. Папп. – Presov: Grekokatolicij ordinariat. – 1970. – 200 с.
17. Папп С. Розвій церковного богослужбового співу (простоспіву) в Мукачівській єпархії. Вступ. IRMOLOGION / С. Папп. – Presov: Grekokatolicij ordinariat. – 1970. – 200 с.
18. Панькевич І. Покрайні записи.... .
19. Петров А. Материалы для истории угорской Руси. Старая вѣра. Унія въ XVII–XVIII вв. Пояснительная записка А. Петрова. – СПб: Тип. Имп. АН, 1906. – Т. II.
20. Петров А. Дьяк Невіцкій, Югасевич, переписчикъ – художникъ. Пояснительная записка. Приложение // Материалы для истории Угорской Руси. Старая вѣра и унія въ XVII–XVIII вв. – С. – Петербург.: Императорская Академия Наук, 1906. – Вып. II
21. Приймич М. Перед лицем Твоім / М. Приймич. – Ужгород: Карпати–Гражда, 2007. – 224 с.
22. Рукопис знаходиться у фондах Музею української культури у Свиднику МУКС №2013/64
23. Сабов Є. Хрестоматія церковно-славянских и угро-русских литературных памятников / Є. Сабов. – Ужгород, 1893. – 238 с.
24. Свенціцький І. Прикраси Галицьких рукописів XIV в. / І. Свенціцький // Збірки Нац. музею у Львові. – Жовква, 1922-1993. – Ч. 137
25. Свенціцький І. Церковно- и русско-славянскія рукописи Публичной Библиотеки Народнаго Дома во Львовъ / І. Свенціцький – СПб.: Тип. Имп. АН, 1904. – 66 с.
26. Свенціцький І. Прикраси рукописів Гальцької України XVI в. Жовка, 1922. Вип. [1]; 1922. Вип. 2; 1923. Вип. 3.
27. Сопко (Долгош) О. Два Ірмологіони Івана Югасевича – 1784-85 та 1806 років О. Сопко (Долгош)// Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – Харків, 2008. – № 10. – С. 98-103. – 144 с.
28. Сопко О. / Творчість Івана Югасевича у традиціях рукописної книги Закарпаття XV–XIX ст. / Науково-мистецький часопис. Екзиль, Ужгород: Гражда, 2007. № 4. – С. 43
29. Станкевич, М. Українське художнє дерево / М. Станкевич. – Львів, 2002. – 479 с.
30. Томко А. Рукописні співаники Іоана Югасевича – джерела для дослідження давньої духовно пісенної культури Закарпаття

та Східної Словаччини. // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Іван-Франківськ, 2009. № 15-16, 249 с.

31. Шараневич І. Географическо-исторические статьи. Львів 1875. – С. 17
32. Skoviera A. Stretnutie vichodnej a zapadnej teologie v spevniku J. Juhasevica z roku 1811 / A. Skoviera // Slovenska latinska a cirkevnoslovanska nabozenska tvorba 15-19. storoca. – Bratislava: Vidavatelske druzstvo Luc. – 2002. – S. 403-421
33. Яворський Ю. Карпаторуский художник-писець Йван Югасевич и его графические произведения / Ю. Яворський // Материалы для истории старинной песенной литературы з Подкарпатской Руси. – Прага, 1934
34. Ясіновський, Ю. Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої XVI–XVIII століть: каталог і кодикологічно-палеографічне дослідження / Ю. Ясіновський. – Львів, 1996

CREATIVE WORK OF IVAN JUHASEVYCH SKLJARSKIJ: “PRYKRJANSKIJ” AND “NEVYCHANSKIJ” PERIODS

Odarka SOPKO,

*senior tutor, Transcarpathian Art Institute (chair of design),
Uzhhorod, Ukraine*

Annotation. *The article discusses the manuscript heritage of Ivan Juhasevych Skljarskij. Two artistic periods, “prykrjanskij” and “nevychanskij”, are under analysis. The characteristic features of book ornamentation, both common and different, are considered taking into account the different periods of work and the artist’s environment.*

Key words: *Prykra, Nevyske, manuscript, miniature, ornaments, font drawing, book structure, engraving, image.*